

Riktlinje ANDTS-arbete

för kommunala skolor i Linköpings kommun

Diarienummer: BOU 2021-361, BIN 2021-321

Dokumentansvarig: Utbildningsdirektör

Antaget av: Barn- och ungdomsnämnden och Bildningsnämnden

Giltighetstid: Tillsvidare

Adresserat till: Barn- och ungdomsnämnden och bildningsnämnden

Tidpunkt för aktualitetsprövning:

Relaterade styrdokument: Länsstyrelsen Östergötlands Regional ANDTS-strategi 2022, Strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar för perioden 2022–2025, Överenskommelse om samverkan kring barn och unga i Östergötland, Skollagen, läroplaner och kursplaner som ligger till grund för skolans uppdrag och verksamhet.

Sökord: ANDTS, ANDT, droger, narkotika, alkohol, spel, spel om pengar, tobak, rökning, skola, drogfri, tobaksfri, rektor, elevhälsa, förebyggande arbete, elever, folkhälsa

Innehåll

Inledning	3
Syfte med riktlinjerna	4
Mål med ANDTS-arbetet	4
Framtagande och beslut av riktlinje	4
ANDTS-arbete i skolan	4
Rektors ansvar	4
Hälsöfrämjande och förebyggande ANDTS-arbete	5
Länkar och vidare hänvisningar	6
Lagstiftning kopplad till ANDTS-arbete	6
Uppföljning	7

Inledning

ANDTS är en förkortning för alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar. Den 24 mars 2022 fattade regeringen beslut om en ny strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar för perioden 2022–2025. Den innefattar ett folkhälsofrämjande och förebyggande arbete som bedrivs av myndigheter, länsstyrelser, regioner och kommuner, samt den idéburna sektorn. I Östergötlands län finns en ny regional ANDTS-strategi som är framtagen på uppdrag av det regionala ANDTS-rådet och gäller från och med 2022 och tills vidare. Det övergripande målet för det regionala ANDTS-arbetet är ett samhälle fritt från narkotika och dopning med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och spel om pengar samt ett minskat bruk av tobaks- och nikotinprodukter. Denna riktlinje har tagits fram på uppdrag av barn- och ungdomsnämnden och bildningsnämnden.

Syfte med riktlinjerna

Syftet med denna riktlinje är att säkerställa kvalitet och likvärdighet i ANDTS-arbetet inom de kommunala grundskolorna, grundsärskolorna, gymnasieskolorna och gymnasiesärskolorna.

Mål med ANDTS-arbetet

Målet för Linköpings kommuns kommunala skolors arbete mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (ANDTS) är en hälsofrämjande skola utifrån elevers olika förutsättningar och behov. En drog- och tobaksfri skola bidrar till att förhindra ohälsa samt minska risken för bruk och försäljning av droger.

Framtagande och beslut av riktlinje

Riktlinjen är framtagen av en arbetsgrupp med representanter från den centrala elevhälsan, grundskolans elevhälsa, gymnasieskolans elevhälsa, biträdande rektor grundsärskola 7-9, utvecklingsstrateg för ANDTS-prevention på Kommunledningsförvaltningen samt sakkunniga från avdelningen för ledningsstöd på Utbildningsförvaltningen. Riktlinjen är fastställd av barn- och ungdomsnämnden och bildningsnämnden.

ANDTS-arbete i skolan

Rektors ansvar

Rektor har det övergripande ansvaret för att organisera, leda och följa upp arbetet med ANDTS. Det innebär att sätta upp mål och skapa förutsättningar och rutiner för skolans personal att arbeta med dessa frågor. Varje skola ska ha rutiner som konkretiserar arbetsuppgifter, ansvarsområden och befogenheter gällande både det förebyggande och det åtgärdande ANDTS-arbetet. Dessa rutiner ses över årligen i samverkan med skolans elevhälsa. Den aktuella lokala kontexten har stor betydelse för arbetets utformande.

Rutiner som varje skola ska ha är:

- Åtgärder vid frånvaro
- Anmälan till social- och omsorgsnämnden
- Disciplinära åtgärder
- Åtgärder vid bruk av alkohol eller droger
- Omedelbara åtgärder om en elev påträffas påverkad av alkohol eller droger på skoltid
- Åtgärder vid langning/försäljning
- Åtgärder vid rökning
- Stöd och goda exempel vid framtagande av skolans rutiner finns på Elevhälsans sida på Linweb.

Hälsofrämjande och förebyggande ANDTS-arbete

Av skolans styrdokument (skollag, läroplaner och kursplaner för respektive skolform) framgår att alla barn och elever har rätt till en hälsofrämjande skolmiljö. Eleverna har rätt till undervisning där frågor som rör tobak, alkohol, narkotika och dopning integreras i olika ämnen för att få en mer sammansatt bild av dessa områden.

I både den nationella ANDT-strategin och den regionala ANDTS-strategin betonas skolornas viktiga funktion för det förebyggande arbetet och för att fånga upp problem i ett tidigt skede. Dels arbetet med en hälsofrämjande skolmiljö, dels samverkan mellan skola och vårdnadshavare.

Det är viktigt att tidigt fånga upp barn och unga i riskzonen för olika former av missbruk. I grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan görs detta bland annat i arbetet med att identifiera, utreda och åtgärda frånvaro, i arbetet med att identifiera elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd samt vid hälsobesök. Förutsättningar för att tidigt kunna upptäcka missbruk hos elever är kunskap hos skolans personal om tecken på missbruk, liksom goda relationer mellan personal och elever. Goda relationer mellan skolans personal och eleverna är en viktig grund för tidig upptäckt. Vuxna med goda relationer till eleverna får förtroenden, och de kan upptäcka om en elev förändras i sitt sätt att vara.

Alla elever har under sin skoltid, både grundskola och gymnasium, rätt till hälsosamtal med skolsköterska. Syftet med samtalen är att stödja en hälsosam livsstilsutveckling och att tidigt upptäcka ohälsa. I hälsosamtalen får eleven möjlighet att reflektera över sina egna förutsättningar och val för att stärka möjligheterna att leva ett hälsosamt liv. Frågor kring ANDTS tas upp i samtal med framförallt de lite äldre eleverna. Elevhälsan kan vid behov förmedla kontakt till andra verksamheter, till exempel socialtjänst och hälso- och sjukvård som kan ge det stöd som eleven behöver.

Länsstyrelsen erbjuder via sitt kalendarium olika utbildningsinsatser inom ANDTS-området för personal inom skolan.

Ungdomsenkäten "Om mig" är en omfattande webbenkät där alla elever i årskurs 8 i grundskolan och grundsärskolan samt årskurs 2 i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan i

Östergötland deltar anonymt och svarar på frågor om hälsa och livsstil. Enkäten utförs årligen och resultaten utgör ett viktigt underlag för skolans arbete med ANDTS-frågor.

Länkar och vidare hänvisningar

Elevhälsans sida på Linweb:

Här finns information, övergripande rutiner och vidare hänvisningar som skolorna kan använda sig av i framtagande av egna rutiner gällande ANDTS-arbetet. Här finns även Elevhälsohandboken som är framtagen som ett stöd för rektor att organisera och kommunicera elevhälsoarbetet på skolan.

[Alkohol, narkotika, doping, tobak och spel, Linweb](#)

Skolverket har tagit fram ett omfattande utvecklingsmaterial, processtöd och samlat information om lagar, styrdokument och kvalitetssäkringsarbete rörande ANDTS.

[Skolledning och rektors arbete med ANDTS, Skolverket](#)

Länsstyrelsen Östergötland har tagit fram ett digitalt kunskapsstöd om digitalt spelande, spel om pengar och skärmtid.

[Nytt kunskapsstöd ska förebygga problem kring spel och skärmtid, Länsstyrelsen Östergötland](#)

[Länsstyrelsen Östergötland har i februari 2022 tagit fram en ny regional ANDTS-strategi, "Regional ANDTS-strategi 2022".](#)

Regeringen fattade i mars 2022 beslut om en ny strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar för perioden 2022–2025, "En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025", Skr. 2021/22:213.

[En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025, Regeringen.se](#)

Lagstiftning kopplad till ANDTS-arbete

- Enligt FN:s barnkonvention har varje barn rätt att skyddas från droger samt ekonomiskt utnyttjande.
- Det har sedan 1994 varit förbjudet att röka på skolgårdar i Sverige och rökning i lokaler avsedda för skolverksamhet är således förbjuden och reglerad i Lag 2018:2088 om tobak och liknande produkter kap 6, §2,2p.
- Enligt socialtjänstlagen (2001:453) har skolan skyldighet att göra en anmälan om en elev misstänks bruka droger.
- Enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) har arbetsgivaren/skolan en skyldighet att förebygga psykisk och fysisk ohälsa samt olycksfall och därmed även en skyldighet att verka för en drogfri skola. Samt skyldighet att klargöra vilka interna regler och rutiner som gäller om arbetstagare (elever) uppträder påverkad av alkohol eller andra berusningsmedel i arbetet.

- Enligt alkohollagen (2010:1622) ska omyndiga skyddas ifrån alkohol. Överlåtelse av alkohol är endast tillåten till individer över 18 och då endast folköl, övrig alkohol får endast överlåtas till dem över 20 år.
- Enligt narkotikastrafflagen (1968:64) är all befattning med narkotikaklassade preparat kriminaliserat och detta gäller även egen konsumtion. All användning av narkotika jämförs med missbruk. Polis kan ta initiativ till drogtest även utan föräldrars medgivande.
- Enligt dopningslagen (1991:1969) är all icke medicinsk befattning med dopningsklassade preparat kriminaliserat och detta gäller även egen konsumtion.
- Enligt lagen om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser (2011:111) har Polisen rätt att omhänderta och förstöra vissa hälsofarliga varor.

Uppföljning

Utbildningskontoret ansvarar för att riktlinjen ses över varje mandatperiod och revideras vid behov.